

Інтернет-портал «РиаНововстиУкраина» 08.04.2015 р. оприлюднив [матеріал «Кабмін не в сстоянии самостоятельно пересмотреть прожиточный минимум»](#), у якому Федерація профспілок України, як учасник соціального діалогу, звинувачується, спільно з Урядом, у бездіяльності щодо перегляду наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг для визначення прожиткового мінімуму для основних соціальних і демографічних груп.

У зв'язку з зазначеним доводимо до відома профспілкових активістів і громадськості наступне.

Законом України «Про прожитковий мінімум» передбачено, що набори продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг для визначення прожиткового мінімуму для основних соціальних і демографічних груп населення необхідно переглядати не рідше одного разу на п'ять років. Проте, до цього часу для визначення прожиткового мінімуму продовжують застосовуватись набори, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2000 р. № 656. В порушення чинного законодавства набори продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг для визначення прожиткового мінімуму в Україні не переглядався вже 15 років.

Перегляд існуючих та формування нових наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг для основних соціальних і демографічних груп населення, **за ініціативою профспілок, було розпочато ще у 2009 році.** При цьому принципові пропозиції та зауваження профспілкової сторони враховані не були.

За результатами цієї роботи **проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг для основних соціальних і демографічних груп населення» було надіслано Мінекономрозвитку України на адресу СПО об'єднань профспілок лише у січні 2013 року.**

При цьому **збільшення вартості прожиткового мінімуму**, розрахованого на основі запропонованих в останньому проекті оновлених натуральних наборів, **порівняно з вартістю чинних наборів у середньому на одну особу, складало лише 6 гривень.** І це при тому, що фактичний розмір прожиткового мінімуму у 2013 році перевищував законодавчо встановлений розмір прожиткового мінімуму в середньому на одну особу на 66 грн., а для працездатних осіб – на 75 грн. Станом на 1 квітня ц.р. ця різниця збільшилась у 6 разів та становить в середньому на одну особу – 429 грн., а для працездатних осіб – 469 грн.

Повертаючись до питання про перегляд наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг для визначення прожиткового мінімуму зазначаємо, що оскільки процес затвердження запропонованого варіанту наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг для основних соціальних і демографічних груп населення затягнувся до 2013 року, та враховуючи мізерні зміни в розмірі прожиткового мінімуму **СПО об'єднань профспілок не погодив зазначений проект постанови Уряду та запропонував розробнику оперативно доопрацювати ці набори.**

Одночасно СПО об'єднань профспілок було запропоновано Мінекономрозвитку **терміново** створити міжвідомчу робочу групу з підготовки пропозицій щодо подальшої актуалізації наборів, що входять до складу прожиткового мінімуму, включивши до її складу представників центральних органів виконавчої влади та сторін соціального діалогу, та **до 1 квітня 2013 року** внести оновлений варіант наборів для проведення його науково-громадської експертизи за участю Мінсоцполітики, Мінфіну, МОЗ, Спільних представницьких органів профспілок та роботодавців. Нажаль до цього часу відповідні дії Урядом не проводились.

Разом з тим **Федерація профспілок України постійно вимагала та продовжує вимагати від Уряду виконати вимогу чинного законодавства** та актуалізувати набори продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг для основних соціальних та демографічних груп населення для визначення прожиткового мінімуму. Зокрема з **порушенням цього питання протягом останніх років ФПУ зверталась до** Прем'єр-міністрів України (М.Азарова, А.Яценюка), Президента України П.Порошенка, Міністрів соціальної політики України (Н.Королевської, Л.Денісової, П.Розенка), Ради національної безпеки і оборони України, Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці.

Нині соціальними партнерами розпочато роботу над проектом нової Генеральної угоди, у якій серед багатьох інших важливих питань **профспілки вимагають від Кабінету Міністрів України актуалізувати** та невідкладно затвердити оновлені набори продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг для основних соціальних та демографічних груп населення для визначення прожиткового мінімуму. Нажаль, на даний час, **урядова сторона вважає зазначену вимогу профспілок недоцільною.**

Разом з тим, **проблема актуалізації** наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг для основних соціальних та демографічних груп населення для визначення прожиткового мінімуму **не є єдиною проблемою у застосуванні базового державного соціального стандарту,**

на основі якого визначаються розміри основних державних соціальних гарантій, в тому числі пенсії, соціальні допомоги, мінімальна заробітна плата тощо.

Фактично наявний в Україні прожитковий мінімум вже давно перестав виконувати функцію базового соціального стандарту для визначення достатнього рівня життя громадян, а тому потребує оновлення з урахуванням потреб соціально-економічного розвитку.

Сьогодні прожитковий мінімум **визначається нормативним методом** на підставі наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг, які не переглядались з 2000 року.

Однією з причин цього є **метод, який є застарілим і трудомістким**, оскільки неможливо науково обґрунтувати норми та терміни споживання за кожним товаром непродовольчої групи, а також визначити необхідний обсяг послуг для задоволення реальних потреб людини, зокрема у житлі, оздоровленні, платних освітніх та медичних послугах. **Надмірна деталізація складових набору продуктів харчування, мінімального набору непродовольчих товарів та послуг є щею суперечною** і часто ставить під сумнів раціональність встановлення та функціонального призначення прожиткового мінімуму. Таким чином, нездатність прожиткового мінімуму забезпечувати розширене відтворення населення, ставить під сумнів легітимність використання цього показника в системі соціальної політики як базового соціального стандарту.

Величина прожиткового мінімуму нині не враховує низку життєво необхідних витрат: на житло, освіту, оздоровлення, утримання дітей у дошкільних навчальних закладах, платні медичні послуги тощо.

В той же час стаття 5 Конвенції МОП № 117 про основні цілі та норми соціальної політики, законопроект щодо ратифікації якої нині готується для подання Президенту України для внесення до Верховної Ради України, говорить що при визначенні прожиткового мінімуму до уваги беруться такі основні потреби сімей працівників, як продукти харчування та їхня калорійність, житло, одяг, медичне обслуговування та освіта.

Попри протести профспілок, у законодавстві запроваджено показник «рівень забезпечення прожиткового мінімуму», який взагалі нівелює значення прожиткового мінімуму як базового соціального стандарту, суперечить законодавству, протиправно обмежує рівень соціальної допомоги і порушує конституційні права громадян, що є неприпустимим.

Проте найважливіше те, що **занижений рівень прожиткового мінімуму впливає на загальну оцінку рівня життя в Україні**, а це в свою чергу безпосередньо недостовірно характеризує рівень бідності в країні, становище бідного населення та **викривлює результати виконання Україною Цілей розвитку Тисячоліття щодо боротьби з бідністю**, скорочення нерівності та підвищення якості життя населення країни.

З метою вирішення цих проблем протягом 2013-2014 років, за ініціативи профспілок, **питання прожиткового мінімуму обговорювалось з науковцями, представниками центральних органів виконавчої влади, профспілками та роботодавцями**. Учасники цих зустрічей дійшли висновку щодо необхідності зміни методології визначення прожиткового мінімуму.

З метою напрацювання узгоджених пропозицій до проекту Закону України стосовно внесення змін до Закону України «Про прожитковий мінімум» створена міжвідомча робоча група щодо вдосконалення методології визначення прожиткового мінімуму, склад якої затверджено наказом Мінсоцполітики від 09.10.2013 № 654. До цієї групи увійшли представники Мінсоцполітики, Мінфіну, Мінекономрозвитку, Держстату, наукових установ, сторони профспілок та роботодавців.

На засіданнях міжвідомчої робочої групи обговорювались пропозиції щодо вдосконалення визначення прожиткового мінімуму, зокрема, внесення змін до Законів України «Про прожитковий мінімум», «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» та «Про оплату праці».

Проте, під час опрацювання запропонованих пропозицій, по значному колу питань **не вдалося досягти спільної думки**. Не зважаючи на це на початку лютого ц.р. Мінсоцполітики завершило роботу міжвідомчої групи та надало на погодження до соціальних партнерів проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення визначення прожиткового мінімуму», в якому не враховано позицію профспілок.

Розглянувши зазначений законопроект СПО об'єднань профспілок був змушений констатувати, що він суттєво відрізняється від домовленостей, досягнутих шляхом довготривалих перемовин з соціальними партнерами. А головне – не розв'язує ключові проблеми, пов'язані з реалізацією Закону України «Про прожитковий мінімум», не відповідає нормам конвенції Міжнародної організації праці №117 про основні цілі та норми соціальної політики та фактично не вирішує питання забезпечення конституційної гарантії права громадян України на достатній рівень життя.

ФПУ наполягала на врахуванні профспілкових пропозицій щодо бачення законопроекту, однак вони не були враховані. У зв'язку з цим **профспілки були змушені** задля вирішення питання

забезпечення конституційної гарантії права громадян України на достатній рівень життя та вдосконалення визначення прожиткового мінімуму **напрацювати власний законопроект стосовно змін у підході до формування прожиткового мінімуму.**

Керуючись Меморандумом про співробітництво між Федерацією профспілок України та фракцією політичної партії «Блок Петра Порошенка» у Верховній Раді України від 5 лютого ц.р., **даний законопроект внесено на розгляд до Верховної Ради України** та опрацьовується у парламентських комітетах (**реєстр. №2238 від 25.02.2015**, автори – народний депутат Каплін С.М. та заступник Голови ФПУ Кондрюк С.М.).

Нині Федерація профспілок України проводить роботу з народними депутатами України щодо підтримки цього законопроекту. Завдяки цій роботі **депутатська фракція Партії «Блок Петра Порошенка» висловила, що підтримка проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про прожитковий мінімум» (щодо удосконалення порядку формування розміру прожиткового мінімуму)» (реєстр. №2238 від 25.02.2015 р.), внесеного народним депутатом України Капліним С.М. є пріоритетним при визначенні позиції фракції** (лист від 18.03.2015 №04-01/07-553/64101).

Ще одне болюче питання, яким багато років переймаються профспілки –ганебна практика ігнорування Міністерством соціальної політики України **рішення Конституційного Суду України від 22.05.2008 р. № 10-рп/2008**, відповідно до якого **прожитковий мінімум для працюючих осіб підлягає збільшенню на розмір податку на доходи фізичних осіб**, і оприлюдненню фактичного розміру прожиткового мінімуму без врахування зазначеної складової.

ФПУ неодноразово зверталася до Міністерства соціальної політики України, наполягаючи на **розрахунку та публікації достовірної інформації** про фактичний прожитковий мінімум для працездатних осіб, з урахуванням податку на доходи фізичних осіб, відповідно до вимог Конституційного Суду України

Також задля вирішення цієї проблеми **керівництво ФПУ зверталось до Прем'єр-міністра України А.Яценюка, Глави Адміністрації Президента України Б.Ложкіна, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини В.Лутковської, голови Конституційного Суду України Ю.Бауліна та двічі до Генерального прокурора України В.Яреми.**

Цього року в День соціальної справедливості (20 лютого) Міністерство соціальної політики України нарешті дослухалось до вимог працюючих та вперше **опублікувало** на своєму веб-сайті **розрахунки фактичного розміру прожиткового мінімуму з урахуванням Рішення Конституційного Суду України від 22.05.2008 р. № 10-рп/2008.** Проте ця цифра не цілком відповідає дійсності, оскільки у фактичному розмірі прожиткового мінімуму, розрахованому Мінсоцполітики України, не враховано суму військового збору.

ФПУ проводить консультації з Мінсоцполітики України щодо відповідного корегування розміру прожиткового мінімуму, адже ця сума вкрай важлива для реалізації **пункту 2.2 чинної Генеральної угоди** якою визначено, що розмір заробітної плати некваліфікованого працівника небаюджетної сфери за повністю виконану норму часу в нормальних умовах праці повинен перевищувати фактичний розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, розрахований спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі праці та соціальної політики за попередній місяць відповідно до законодавства.

За підрахунками Федерації профспілок України фактичний розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, скоригований на суму обов'язкових платежів у лютому 2015 року мав становити 2027 грн. (проти затверджених Державним бюджетом України на 2015 рік 1218 грн.).

Враховуючи вищевикладене, ФПУ звернулася до РІАновості Україна із вимогою спростування недостовірної інформації та оприлюднення на ресурсах агенції позиції профспілок з цього питання.

Просимо також підтримати проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про прожитковий мінімум» (щодо удосконалення порядку формування розміру прожиткового мінімуму)» (реєстр. №2238 від 25.02.2015 р.), внесений на розгляд Верховної Ради України народним депутатом України Капліним С.М.